

Geçmişten Günümüze Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarının İncelenmesi

Ebru AYDIN¹, Ahmet TEMEL², Murat KANGALGİL³

Öz

Bu araştırmanın amacı, eğitim ve öğretim programlarının kavramsal temelleri ile beden eğitimi ve spor dersi özelinde öğretim programlarının günümüze kadar geçirmiş olduğu değişiklikler ile ilgili süreç içerisinde yapılan çalışmaları değerlendirerek konu hakkında kapsamlı bir bilgi sunmaktır. Bu amaçla inceleme ve raporlama temelli olarak sistematik derleme çalışması yapılmıştır. Bu doğrultuda beden eğitimi ve spor dersi öğretim programları ile ilgili 2022 yılına kadar yürürlüğe girmiş öğretim programları, yayınlanmış olan makale, bildiri, tez, genelge, yönetmelik, tebliğler dergileri, eğitim şuraları vb. gibi tüm basılı ve elektronik kaynaklar değerlendirilmeye alınmıştır. Sistematik inceleme sonucunda öğretim programlarının değişiminde eğitim şuraları ile birlikte 21. yüzyıl becerileri ve Türkiye Yeterlikler Çerçevesinin etkili olduğu ve programların şekillenmesinde dünyada etkin olan yaklaşımlarından etkilendiği görülmüştür. Ülkemizde 1927 yılından beri farklı isimlerde beden eğitimi ve spor dersinin farklı seviyelerde farklı ders saatleri ile yapıldığı, 1924 ve 1948 yıllarındaki ortaöğretim programlarının temel nitelikte olduğu, 1983 yılında yürürlüğe konulan öğretim programının ise en son güncellenen 2018 beden eğitimi ve spor dersi öğretim programlarının özünü oluşturduğu söylenebilir. Sonuç olarak sistematik derleme kapsamında incelenen kaynaklar göstermektedir ki beden eğitimi ve spor dersi öğretim programları çağın gerekliliklerine göre değişime açık bir şekilde güncellenmeye devam edecektir. Bu güncellemelerin çıktısı olarak elde edilecek başarılı sonuçlar doğrultusunda programlar ileride daha da özelleşerek diğer temel derslerin yanında ağırlığını korumaya devam edecektir.

Derleme Makale

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 06.05.2022
Kabul Tarihi: 29.06.2022
Online Yayın Tarihi: 29.06.2022

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi ve spor, ortaöğretim, öğretim programı.

Investigation of the Secondary Physical Education and Sports Lesson Curriculum from Past to Present

Abstract

The aim of this research is to provide comprehensive information on the subject by evaluating the conceptual foundations of education and training programs and the changes made in the physical education and sports curriculum in particular. For this purpose, a systematic review study was conducted on the basis of examination and reporting. In this direction, the curricula related to physical education and sports course curricula that entered into force until 2022, published articles, papers, theses, circulars, regulations, Tebliğler Journals, education councils, etc. All printed and electronic resources such as a result of the systematic examination, it has been seen that the 21st century skills and the Turkish Qualifications Framework are effective in the change of the curricula, together with the education councils, and it has been affected by the approaches that are effective in the world in the shaping of the curricula. It can be said that in our country, physical education and sports lessons under different names have been held at different levels with different lesson hours since 1927, secondary education programs in 1924 and 1948 were of basic nature, and the curriculum put into effect in 1983 constitutes the essence of the most recently updated 2018 physical education and sports lesson programs. As a result, the sources examined within the scope of the systematic review show that the physical education and sports course curricula will continue to be updated in accordance with the requirements of the age. In line with the successful results to be obtained as the output of these updates, the programs will continue to maintain their weight alongside other basic courses by further specializing in the future.

Compilation Article

Article Info

Received: 06.05.2022
Accepted: 29.06.2022
Online Published: 29.06.2022

Keywords: Physical education and sports, high school, curriculum.

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. ORCID: 0000-0002-2158-6501

² Dr. Milli Eğitim Bakanlığı. dr.ahmettemel@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9215-6106

³ Sorumlu Yazar: Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Necat Hepkon Spor Bilimleri Fakültesi. [murat.kangalgil@deu.edu.tr](mailto:мурat.kangalgil@deu.edu.tr), ORCID: 0000-0002-7480-199X

GİRİŞ

Programlar ulaşılabilecek hedefleri, bu hedeflere ulaşabilmek için seçilecek ve belli ilkelere göre düzenlenecek içeriği, uygulanacak yöntemleri, destekleyici araç-gereçleri, hedeflere ne kadar ulaşılabildiğini gösteren değerlendirme ölçütlerini kapsar. Eğitim programları eğitilenlerin ya da öğrenenlerin davranış standartlarından, öğrenme ve öğretme etkinliklerine kadar çalışmalara kılavuzluk etmekte ve bir aracı rol oynamaktadır. Milli eğitim temel politikalarının uygulamaya dönüştürülmesi eğitim programları yoluyla gerçekleştirilmektedir. Eğitim programı ile ilgili araştırmacıların tanımlarına bakıldığında; Varış (1998), “*bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, millî eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri*” olarak tanımlarken, Demirel (2006), “*öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeniği*” biçiminde tanımlamaktadır. Ertürk (1972) ise eğitim programını “*yetişek*” olarak nitelemekte ve “*geçerli öğrenme yaşantıları düzeni*” olarak tanımlamaktadır. Ertürk’e göre yetişek, öğrenci açısından bir öğrenme yaşantıları düzeni, eğitmen açısından ise bir eğitim durumları düzenidir. Türkiye’de program geliştirme çalışmalarının, Cumhuriyetin ilânıyla başladığı ve program geliştirme sürecinin özellikle, 1950’li yıllarda sistemli bir biçimde yürütülmesi çabalarının arttığı görülmektedir. 1924 yılında çıkarılan “*Tevhid-i Tedrisat*” kanunu ile tüm öğretim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı çatısı altında toplanmış ve okul programı üzerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Yayınlanan “*Tevhid-i Tedrisat*” kanunu sonucu ortaokul, lise, öğretmen okulu programlarının değiştirilmesi kararlaştırılmıştır (Akt: Akınoğlu, 2005). 1924 yılında Atatürk tarafından özel olarak davet edilen çağın önde gelen düşünür ve eğitimcisi John Dewey’in, hazırladığı rapor doğrultusunda daha çok ilköğretim programlarının geliştirilmesine ağırlık verilmiştir. 1924 yılında, beş yıllık ilkokul için bir program hazırlanmış, 1926, 1936 ve 1948 yıllarında var olan bu ilkokul programı iyileştirilmeye çalışılmıştır. 1926 tarihli program “*Toplu Öğretim*” uygulamasını getirmiştir. 1936 programına göre köy ve şehir okullarında ders çeşidi ve ders saatleri arasında farklılıklar dikkati çektiği görülmüştür (Binbaşoğlu, 1995; Akyüz, 2005). Ortaöğretim 1952 öğretim programı Milli Eğitim Vekâleti tarafından “*lise müfredat programı*” adında, lisede okutulan bütün dersleri bir arada toplayarak hazırlanmıştır. Bu programa göre lise öğrenim süresi 4 yıl, haftalık ders saati 32 saat olacak şekilde tasarlanmıştır. 9-11. sınıf düzeyinde haftalık 1 saat şeklinde beden eğitimi dersinin yürütüleceği kararlaştırılmıştır (Özcan vd., 2018). 1950’li yıllarda birçok program denemesi yapılarak yeni düzenlemelere gidilmiştir. 1956 öğretim programı da bunun bir örneğidir. Lise eğitimi 3 yıla yeniden indirilmiş ve fen bölümlerine öğrenci yönlendirilmesi 2. sınıfa alınmış ve seçmeli din dersleri programda yer almıştır. 1968 programında “*Türk Eğitim Sistemi*” yeniden yapılandırılarak eskiden olduğu gibi lise ortaöğretim kademesini oluşturmuştur. Bu kurumlar yükseköğretime hazırlayan kurumlar, hem mesleğe hem yükseköğretime hazırlayan kurumlar ve iş alanlarına hazırlayan kurumlar olarak sınıflandırılmıştır (Ünal ve Ünal, 2010). Bu programda da beden eğitimi ders saatleri ve içeriği aynen varlığını korumuştur. 1982 yılında program geliştirme konusunda bir model oluşturmak ve bundan sonra hazırlanacak programların buna göre hazırlanmasını sağlamak amacıyla bir dizi toplantı düzenlenmiştir. Üniversitelerde görevli bilim insanlarıyla işbirliği yapılarak ortaya çıkan yeni bir program modeli Tebliğler Dergisi’nde yayımlanmıştır. 1984 yılı başında yayınlanan bu model, amaç-davranış-işleyiş-değerlendirme boyutları içinde programların derslere göre hazırlanması esasını

getirmektedir. 1990'lı yıllarda program geliştirme ve ölçme değerlendirmeye ayrı bir önem verdiği görülmüş ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından toplanan Ölçme Değerlendirme ve Program Geliştirme İhtisas Komisyonları tarafından Türkçe, Matematik, Güzel Sanatlar, Sanat Tarihi, Psikoloji, Fen Bilgisi, Tarih, Felsefe grubu ve Sosyal Bilgiler alanında olmak üzere dokuz grup oluşturulmuş ve çalışmalara başlanmıştır. Yeni ders programlarının 1983 yılında kabul edilen program modeline göre hazırlanması önerilmişse de kimi bilim insanları tarafından yapılan itirazlar üzerine komisyonlar çalışmalarında serbest bırakılmışlardır. Böylece tek modellen program anlayışından çok modellen program anlayışına geçişte program geliştirmede ortak noktalarda hala bileşilemediği ve bunun sonucu olarak da Türk milli eğitim sistemi için uygulanabilir nitelikte bir program modeli arayışının devam ettiği görülmüştür (Sağın ve Temel, 2021; Namı ve Temel, 2019; Akınoğlu, 2005; Demirel, 2003; Gözütok, 2003). 2000'li yıllarda “Eğitimde Program Geliştirme” çalışmaları devam ettirilmiş, bazı derslerin programlarında kısmi değişikliklere gidilmiştir. 2004 yılında bu alanda özellikle ilköğretimde programlarının geliştirilmesinde sistemli bir çalışma ile yeni bir program geliştirilmiş, 2004-2005 öğretim yılında dokuz pilot bölgede uygulanan yeni program, 2005-2006 öğretim yılında tüm yurttan uygulanmıştır. Yeni programın dünyada gelişen çağdaş eğitim anlayışları doğrultusunda şimdiye kadar sürdürülen öğretim etkinliklerinde köklü değişiklikler oluşturacak bir yapıda olduğu düşünülmektedir. Yeni programlar temelde yapılandırmacı, öğrenme kuramına dayalı olarak geliştirilmiştir. Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Böylelikle eğitim, siyasi, toplumsal ve kültürel bütünleşmenin ve değişimlerin yönetilmesindeki en etkin araçlardan biri haline gelmiştir. Eğitimin var olan fonksiyonlarını yerine getirilebilmesinin en önemli ön koşulunu öğretim programlarının yenilenmesi oluşturmaktadır (Akınoğlu, 2005).

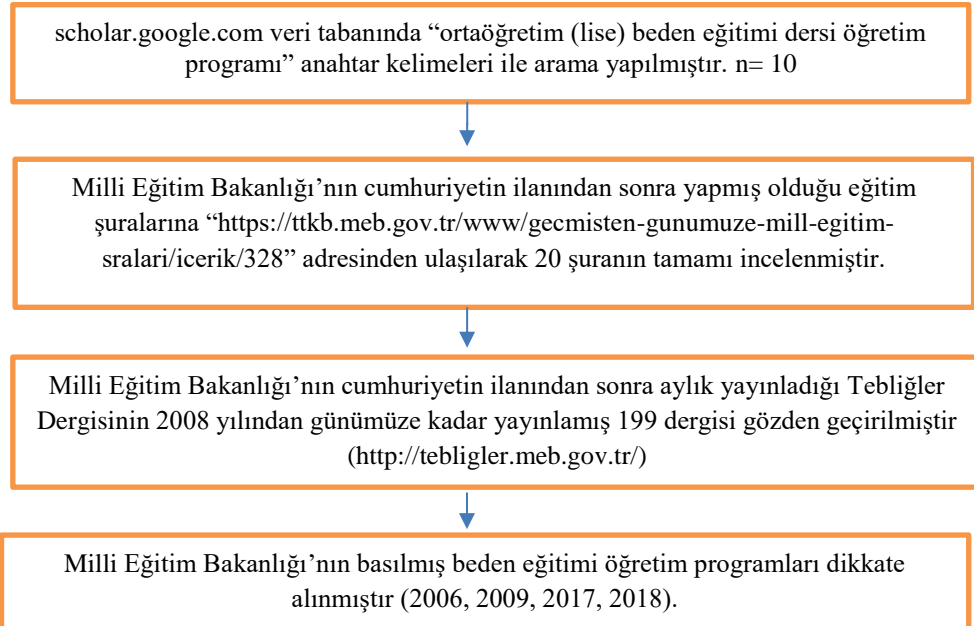
Tüm ülkeler öğrenen bireylere, okul içinde veya okul dışında planlanmış faaliyetler sunar. Planlanan bu faaliyetler içerisinde başlıca; öğrencilere kazandırılacak hedefler, bu hedefleri içeren konular, konuların içeriğinin aktarılmasını sağlayan öğretim yöntem ve teknikler, sosyal beceriler, öğretim teknolojileri ve öğrencilerin nasıl değerlendirileceği gibi içerikler bulunmaktadır. Tüm bu içerikler “*öğretim programı*”nı oluşturmaktadır (Özcelik, 2014). Öğretim programları her bir ders için öğrencilerin ulaşması beklenen genel amaçları, bu amaçlar doğrultusunda öğrencinin edinmesi hedeflenen bilgi, beceri ve tutumları ifade eden kazanımlar ile bunların öğrencilere aktarılması sürecinde kullanılacak öğretim ve değerlendirme yöntem, teknik ve stratejilerine ilişkin açıklama, yönlendirme ve uyarıları kapsar (<https://mufredat.meb.gov.tr/SSS.aspx>).

Öğretim programları çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığı'nın ilgili birimleri ile koordineli bir şekilde yapılmaktadır. Öğretim programlarıyla ilgili çalışmaların başlangıcında öğrencilerin yükseköğretimde, çalışma ve günlük hayatlarında başarılı olmaları için gerekli görülen ve talep edilen temel beceri ve yeterlilikler tespit edilir. Farklı kurumlar tarafından yapılan araştırma sonuçlarında ki tespit ve öneriler incelenerek kapsamlı bir literatür taraması yapılır. Dünya ölçeğinde eğitimde başarı göstermiş olan ülkelerin programlarıyla karşılaştırmalar yapılarak programlarının amaç ve hedefleri incelenerek deneyimleri anlaşılmasına çalışılır. Elde edilen bilgiler ülkemizin yüksek hedefleri ve menfaatleri doğrultusunda değerlendirilip kanıta dayalı hedefler olarak ortaya konulmaya çalışılır. Bu bağlamda öğretim programları; ilgili genel müdürlüklerin koordinatörlüğünde temsilciler,

öğretmenler, eğitim uzmanları ve akademisyenlerden oluşturulan komisyonlar tarafından hazırlanır. Bu süreçte öğretmen, veli, okul yönetici ve eğitim uzmanlarının sürece katkı sağlamasına özen gösterilir. Hazırlanan programlar Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından incelenip değerlendirilerek askı süreci için hazırlanır ve askı süreci sonrasında da paydaşlardan alınacak geri bildirimler istikametinde yine Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca değerlendirilerek öğretim programlarına son hâli verilip onaylanır (<https://mufredat.meb.gov.tr/SSS.aspx>). Tüm bu bilgiler ışığında bu araştırmanın amacı, eğitim ve öğretim programlarının kavramsal temelleri ve beden eğitimi ve spor dersi özelinde öğretim programlarının günümüze kadar geçirmiş olduğu değişiklikler ile ilgili süreç içerisinde yapılan çalışmaları değerlendirilerek konu hakkında kapsamlı bir bilgi sunmaktır.

YÖNTEM

Araştırmada eğitim ve öğretim programlarının kavramsal temelleri ve özelde beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının geçmişten günümüze kadar geçirmiş olduğu değişiklikleri inceleme ve raporlama amaçlı olarak derleme yapılmıştır. Derleme çalışmaları, belirli bir konuda yayınlanmış iki veya daha fazla çalışmanın üzerinde inceleme yapılarak bulgu, sonuç ve değerlendirmelerini sentezleyen çalışmalardır. Genellikle alanda uzman olan kişiler tarafından belirli bir yöntem izlenmeksizin, farklı yollarla ve farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin derlendiği yazılardır (Karaçam, 2013). Sistematik derleme ise; belli bir konuda yapılan orijinal araştırmaların çok detaylı ve geniş bir biçimde taranıp, dışlanma ve dâhil edilme kriterleri kullanılarak, bulguların sentez edildiği bilimsel incelemedir (Aslan, 2018). Bu araştırmada 2022 yılına kadar programlarla ilişkili yayınlanmış olan makale, program, genelge, bildiri vb. gibi tüm basılı ve elektronik kaynaklar değerlendirilmeye alınmış, alanyazın ve kaynak taraması sonucu elde edilen bilgi ve bulguların incelenmesi, karşılaştırılması, derlemesi yapılarak zaman içerisinde yapılan değişiklikler ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Şekil 1: Derlemeye ilişkin veri tarama akış şeması

BULGULAR

Milli eğitimin genel hedefleri doğrultusunda hazırlanan beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının vizyonu; beden eğitiminin sosyal kalkınmadaki öneminden hareket ederek, beden eğitimi ve spor kültürüne sahip ve yarışma sporuna da temel oluşturacak yatay ve dikey hareketliliği sağlamak yoluyla, “*öğrencileri; bedensel ve sportif etkinlikleri gerçekleştirmek için gereken bilgi ve becerileri edinmiş, bedensel olarak sağlıklı ve zinde, serbest zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmeyi bilen, öğrendiklerini kişisel gelişiminde ve yaşantısında olumlu olarak kullanan bireyler olarak görmektir*” biçiminde belirlenmiştir (MEB, 2009: 1). Cumhuriyet’in ilk yarısında cimnastik adı ile anılan “*Beden Eğitimi*” dersi için 1968 yılında konular listesi hem amaç hem de içerik bakımından bir düzenleme yapılmıştır. 1981 yılında yayımlanan “*Temel eğitim okulları ile ortaöğretim kurumlarında beden eğitimi, spor ve izcilik uygulamaları talimatında beden eğitimi dersleri, sakat ve arızalı insanların sağlığa kavuşturulmaları için ele alınacak en iyi tedavi alanıdır*” ifadesiyle engelli öğrencilerin eğitimine önem verilmiştir. 1982 anayasasında Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında ilk kez beden eğitimi ve spor anayasada yer almıştır. 1982 yılında yayımlanan “*Temel eğitim ve Ortaöğretim Kurumlarında Atatürk İnkılâp ve İlkelerinin Öğretim Esasları Yönergesi*” çerçevesinde, Atatürk ile ilgili bilgiler beden eğitimi derslerinde yeri geldikçe işlenmesine değinilmiştir. 1983-1984 öğretim yılında yayımlanan “*Spor Gelişim Çalışmaları Yönergesi ve 1984 Programları*” çerçevesinde, ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin, Türk Milli Eğitim amaçları doğrultusunda, fikri eğitimlerine paralel olarak fiziki eğitimlerine de gereken önem verilerek, bedenen güçlü, sağlıklı ve dengeli bir kişilik sahibi olarak yetiştirilmeleri için, boş zamanlarını spor faaliyetleri ile değerlendirmeleri önerilmiştir. 1983 yılında hazırlanan programda beden eğitimi ders saati 3 saat olarak belirlenmiştir. Bundan sonraki süreçte, ilköğretim kurumlarında 8 yıllık program bütünlüğünü sağlamak üzere beden eğitimi programı geliştirilmiş ve Talim terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) 3.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararı ile 1988 yılında kitap halinde basılan program şeklini almıştır (Akdoğan, 2009; Demirhan, 1992; Demirhan vd., 2008). 1997–1998 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından Talim ve Terbiye Kurulu’nun 10.09.1997 tarih ve 143 sayılı kararı ile okullara gönderilen talimatla, haftalık ders dağılım çizelgesinde yapılan değişikliklerle ilköğretim okullarının birinci kademesinde beden eğitimi ders saatleri 2, ikinci kademe ise 1 saate indirilmiştir (Akdoğan, 2009: 25). İlk defa 2009 yılında bu program seviyelere göre ayrılarak “*Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı*” adı altında uygulamaya konulmuştur. Beden eğitimi öğretim programı, Öğrenme Alanları (Hareket Bilgi ve Becerileri, Spor Kültürü ve Ulusal Bilinç) ve Alt Öğrenme Alanları (Genel Hareket Bilgi ve Becerileri ile Özel Hareket Bilgi ve Becerileri) biçiminde oluşturulmuş ve her bir alt öğrenme alanına ilişkin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanımlar belirlenmiştir (MEB, 2009). 2009 yılında temel eğitim programından ayrılarak oluşturulan ortaöğretim programı 2017 ve 2018 yıllarında yeniden güncellenmiştir. Bu doğrultuda öğrenme alanları ve ders kazanımları da değişmiştir.

Öğrenme Alanları: Dünyada beden eğitimi dersinin içeriğine bakıldığında, öncelikle hareket eğitiminin ve bunun yanında bireyin kişisel ve toplumsal gelişiminin hedeflendiği görülmektedir. Bu noktadan hareketle “*Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programı*” hazırlanırken öğrenme alanları, başlangıçta bireyin gelişim özellikleri, bilimsel araştırma bulguları ve bireyin

gereksinimleri dikkate alınarak iki ana öğrenme alanı “*hareket bilgi ve becerileri*” ile “*etkin katılım ve sağlıklı yaşam*” için ayrı ayrı belirlenmiş ve uygulanmıştır (MEB, 2006b). Daha sonra Hareket Bilgi ve Becerileri ile Spor Kültürü ve Ulusal Bilinç olarak ikiye ayrılmıştır. Hareket bilgi ve becerileri alanı, bilişsel ve duyuşsal kazanımların yanı sıra daha çok psikomotor kazanımları kapsamaktadır. Spor kültürü ve ulusal bilinç öğrenme alanında ise yine psikomotor kazanımların yanı sıra daha çok bilişsel ve duyuşsal kazanımlara yer verilmiştir (MEB, 2009). Ancak sonraki yıllarda beden eğitimi ve spor dersi öğretim programlarında yapılan güncellemeler ile ilköğretim ikinci kademe ve ortaöğretim öğrenme alanları; “*Hareket Yetkinliği*” ve “*Aktif ve Sağlıklı Hayat*” olarak güncellenmiştir.

Alt Öğrenme Alanları: 2009 programında; “*Hareket Bilgi ve Becerileri*” öğrenme alanı; Genel Hareket Bilgi ve Becerileri ile Özel Hareket Bilgi ve Becerileri olmak üzere iki alt öğrenme alanına ayrılmıştır. Genel hareket bilgi ve becerileri alt öğrenme alanı, ilköğretimde öğrenilen temel ve özelleşmiş bilgi ve becerilerinin bir devamı ve spora temel oluşturacak hareketlerin öğrenildiği bir alan olarak düşünülmüştür. Özel hareket bilgi ve becerileri alt öğrenme alanı; spor branşlarına yönelik hareketlerin kazanıldığı bir alandır. Sportif becerilerin seçili spor branşları ile öğretilmesi amaçlanmıştır; fakat bu alanda spor, hareket eğitiminde amaç olarak değil, bir araç olarak düşünülmüştür. Spor kültürü ve ulusal bilinç öğrenme alanı, “*Kişisel Gelişim ve Sağlıklı Yaşam, Spor Bilinci ve Organizasyonları, Atatürk ve Ulusal ve Resmî Bayramlar*” alt öğrenme alanlarından oluşmaktadır. Kişisel gelişim ve sağlıklı yaşam alt öğrenme alanında, öğretim sürecinde öğrencinin kazandığı bilgi ve becerileri günlük yaşamına aktararak yaşam biçimi hâline getirirken; Spor bilinci ve organizasyonları alt öğrenme alanı ile birlikte öğrencinin spor kültürü temelini oluşturulması hedeflenmiştir. Atatürk ve ulusal ve resmî bayramlar alt öğrenme alanında ilgili Tebliğler Dergilerinde yer alan Atatürkçülük konularına yer verilmiştir. Ulusal bayramlarla ilgili kazanımlar ile de ulusal bilinç kazandırılması amaçlanmıştır (MEB, 2009). Güncellenen ve şu anda uygulamada olan 2018 öğretim programında ise; “*Hareket Becerileri*”, “*Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri*”, “*Hareket Strateji ve Taktikleri*” alt öğrenme alanları her iki öğretim programının da **hareket yetkinliği** öğrenme alanı altında; “*Düzenli Fiziksel Etkinlik*”, “*Fiziksel etkinlik kavramları, ilkeleri ve ilgili hayat becerileri*” ve “*Kültürel birikimlerimiz ve değerlerimiz*” **Aktif ve Sağlıklı Hayat** öğrenme alanının altında yer alan ortak alt öğrenme alanları olarak görülürken, ortaöğretim programında ilave olarak “*Spor Bilinci ve Organizasyonları*” alt öğrenme alanının eklendiği görülmektedir (MEB, 2018).

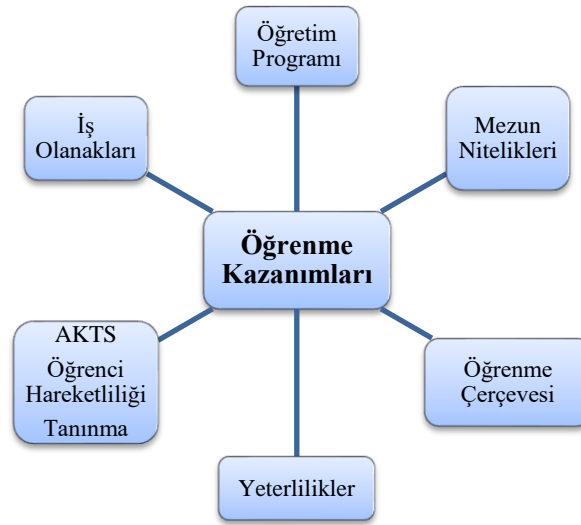
Tablo 1: Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programının yıllara göre karşılaştırılması

Öğrenme Alanı	Alt Öğrenme Alanı	Sınıf Düzeyi			
		9 Kazanım Sayısı	10 Kazanım Sayısı	11 Kazanım Sayısı	12 Kazanım Sayısı
2009 Programı	Hareket Bilgi ve Becerileri	9	8	5	4
	Genel Hareket Bilgi ve Becerileri	15	13	13	13
	Özel Hareket Bilgi ve Becerileri	7	8	7	8
	Kişisel Gelişim ve Sağlıklı Yaşam	5	6	7	6
Spor Kültürü ve Ulusal Bilinç	Spor Bilinci ve Organizasyonları	7	7	8	8
	Atatürk ve Ulusal ve Resmi				

		Bayramlar				
		TOPLAM	43	42	40	39
2017 ve 2018 Programları	Hareket Yetkinliği	Hareket Becerileri	8	9	4	4
		Hareket Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	12	11	11	11
		Hareket Stratejileri ve Taktikleri	2	2	2	2
	Aktif ve Sağlıklı Hayat	Düzenli Fiziksel Etkinlik	2	2	1	2
		Fiziksel Etkinlik Kavramları, İlkeleri ve İlgili Hayat Becerileri	6	5	6	5
		Kültürel Birikimlerimiz ve Değerlerimiz	5	4	2	2
		Spor Bilinci ve Organizasyonları	6	6	7	5
		TOPLAM	41	39	33	31

Öğrenme kazanımları, bir öğrenme sürecinin sonunda bireylerin bilgi, beceri ve yetkinliklerinde meydana gelmesi beklenen değişikliklerin neler olması gerektiğini ifade eder. Bu kazanımların belirlenme ve yazılma biçimi, öğrenme ve öğretmeyi yönlendirerek eğitim ve öğretimin kalitesini belirler. Eğitim ve öğretim sistemi içerisinde ve diğer öğrenme ortamlarında kazanılan kalite güvencesi sağlanmış tüm yeterlilikleri kapsayan ülkemize özgü ulusal yeterlilik çerçevesi Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ), olarak isimlendirilmektedir. Farklı yapı ve niteliklere sahip olan yeterlilikleri, bütünlük bir çerçeve içerisinde dâhil etme ve tek bir yapı oluşturma hedefi, TYÇ tasarımının çıkış noktasıdır. TYÇ, kalite güvencesi sağlanmış yeterlilikleri sahip oldukları öğrenme kazanımlarını esas alarak 8 farklı seviyede ele almakta ve türlerine göre gruplandırmaktadır. Ülkemizde eğitim ve iş dünyasında yaygın olarak kullanılan ancak gerek edinme yolları gerek sahip olduğu öğrenme kazanımları ve eğilimleri açısından önemli farklılıklar taşıyan çok sayıda yeterlilik bulunmaktadır (www.tyc.gov.tr). Yeterlilik çerçevelerindeki seviyelerin belirlenmesinde, yeterliliklere ilişkin standartlar belirlenirken, program ya da dersi tanımlarken, öğretim programlarına yön vermede ve değerlendirme ölçütlerini belirlerken öğrenme kazanımlarından sıklıkla yararlanılır. Öğrenme kazanımları öğretim yöntemlerini, öğrenme çevresini ve değerlendirmenin nasıl yapılacağını da etkiler. Öğrenme kazanımları, Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) bir öğrenme süreci tamamlandığında, öğrenen bireyin neyi bildiğini, anladığını ve yapabildiğini “bilgi, beceri ve yetkinlikler” olarak tanımlayan ifadeler olarak yer alır. Bu tanımda öğrenmenin şekli belirtilmemekte; öğrenmenin örgün, yaygın veya serbest öğrenme yoluyla gerçekleşebileceği varsayılmaktadır (www.tyc.gov.tr). Öğrencilerin kazanması beden eğitimi dersiyle birlikte sahip olması gereken yeterlikler 2017 ve 2018 öğretim programlarında yer almıştır. Buna göre öğrenciler; ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematik yeterliliği, bilim ve teknoloji yeterliliği, dijital yeterlilik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal yeterlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade edebilme yeterliklerine beden eğitimi dersi aracılığıyla ulaşabilmektedirler (MEB, 2017, 2018). Öğretim programı, sınıf düzeylerine ve öğrenme alanlarına göre ders kazanımları Tablo 1’de detaylı şekilde verilmektedir. Tablo 1 incelendiğinde 2009 yılından sonra öğrenme ve alt öğrenme alanlarında isim değişikliği olduğu görülmektedir. Bu yıldan sonra sınıflara göre ders kazanımlarında azalma meydana gelmiştir. Öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça kazanım sayıları

da azalmaya devam etmiştir. Yükseköğretime doğru branş tercihinde bulunacak öğrenciler, kademe kademe beden eğitimi dersi yerine yöneleceği bölümlere göre ders yükü oluşturulmaktadır. Mesleki eğitimlerde 12. sınıflarda zorunlu beden eğitimi ve spor dersi olmadığından 12. sınıf ders kazanımları daha sade tutulmuştur. Böylece farklı kurumlarda öğrenim gören öğrencilerin eşit eğitimden geçmelerine olanak sağlanmıştır. Öğrenme kazanımlarının belirlenmesi ve yazılması bireysel olarak öğrenenleri, iş piyasasını ve genel olarak toplumu ilgilendirir. Kazanımlar belirlenirken, bireyin gelişim özellikleri, bilimsel araştırma bulguları ve bireyin gereksinimleri dikkate alınarak öğrenme alanları için ayrı ayrı belirlenmiş ve diğer derslerdeki benzer kazanımlarla ilişkilendirilerek verilmiştir (MEB, 2006b). Öğrenme kazanımları, meslek ve eğitim standartlarının, öğretim programlarının, değerlendirme kriterlerinin, yeterlilik tanımlayıcılarının ve yeterlilik çerçevesindeki seviye tanımlayıcılarının temelini oluşturmaktadır. Bu araçların her birinde, öğrenme kazanımları farklı düzeylerde tanımlanmaktadır ve bir meslekteki kişilerin neleri bilmesi, yapması gerektiğini betimleyerek ilgili meslek grubu için gerekli standartların oluşturulması, öğretim etkinliklerinin türüne ve çeşitliliğine karar verme, değerlendirmenin türünü belirleme, değerlendirme sorularının güçlük ve çeşitliliğini belirleme, eğitim sistemi içerisindeki seviyeleri tamamlayan kişilerin ne gibi bilgi-beceri ve yetkinliklere sahip olacağını belirleme gibi pek çok amaca hizmet etmektedir.

Şekil 1: Öğrenme kazanımları ve ilişki olduğu alanlar (www.tyc.gov.tr)

Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı; yapılandırmacı yaklaşım ile öğrencilerin yaparak-yaşayarak aktif öğrenme etkinliklerine katılmaları ve süreçte ne kadar gelişme sağladıklarının farkında olmaları hedeflenerek oluşturulmuştur. Daha önce ders kazanımlarını aktarmak için seçilen üniteler öğretmenin saha, öğrenci ilgisi, araç-gereç ve alan bilgisi etkili olmaktadır. Yenilenen öğretim programı ile birlikte öğretmen, ders ünitelerini (futbol, voleybol, cimnastik vb.) seçerken alan bilgisi, saha, araç-gereç, öğrenci ilgisi, velinin isteği ve okul idaresinin beklentileri doğrultusunda ünite seçimleri yapılmalıdır (MEB, 2017). 2018 yılında yeniden değişen öğretim programında ünite seçim kriteri geçerliğini korurken, dersin özel amaçları ayrıntılı biçimde tanımlanmış olup öğrencilerin hayatları boyunca kullanacakları

hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim düzeyine hazırlanmaları amaçlanmıştır (MEB, 2018). Bu vizyon doğrultusunda yapılandırmacı öğrenme yaklaşımıyla hazırlanan beden eğitimi ve spor dersi programının temel hedefi eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme; Türkçe'yi doğru, etkili ve güzel kullanma; araştırma, iletişim, bilgi teknolojilerini kullanma; öz yönetim, güvenlik ve korunma sağlama, girişimcilik gibi temel becerilerle birlikte dayanışma, hoşgörü, sevgi, saygı, vatanseverlik, estetik, barış, millî, manevi ve evrensel değerlere duyarlı olma, kişisel ve sosyal değerlere önem verme, sorumluluk ve centilmenlik gibi değerlerin kazandırılması hedeflenmektedir (Pehlevan vd., 2019).

Genel eğitim içerisinde 1927 yılından beri yürütülen beden eğitimi dersi günümüze kadar farklı saatlerde verilmektedir. 1980'li yıllardan sonra beden eğitimi dersine daha fazla önem verilmeye başlanmış ve bu doğrultuda ders saatlerinde artış görülmüştür (İleli, 2007).

Tablo 2: Geçmişten günümüze ortaöğretimde beden eğitimi ders saatleri

Yıllar	9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	Toplam
1927-1931	2	2	1	5
1931-1952	1	1	1	3
1952-1956	1	1	1	3
1956-1980	1	1	1	3
1980-1986	2	2	1	5
1986-1987	4	2	2	8
1987-1994	2	2	2	6

(İleli, 2007)

1931 yılından 1980 yılına kadar beden eğitimi ders saatleri oldukça azdır. 2009 yılına kadar lise öğrenimi 3 yıl olduğundan bu doğrultuda ders saatleri günümüze oranla daha az saat olarak karşımıza çıkmaktadır. 2005-2006 eğitim-öğretim yılından itibaren 12 yıllık zorunlu eğitime geçilmesi ile birlikte son 4 yıllık dilim ortaöğretim (9, 10, 11 ve 12. sınıf) olarak her sınıf seviyesinde haftada 2 saat zorunlu ders ve ayrıca haftada 2 saat ve üzeri beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile ilgili seçmeli ders programa konulmuştur.

Tablo 3: Okul türlerine göre mevcut beden eğitimi ve spor dersi haftalık ders çizelgesi

Okul Türü	Ders statüsü	Hazırlık	9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf	12. sınıf	Toplam
Anadolu Lisesi	Zorunlu	-	2	2	2	2	8
	Seçmeli (4)	-	2	2	2	2	8
Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi	Zorunlu	2	2	2	2	2	10
	Seçmeli (4)	-	2	2	2	2	8
Sosyal Bilimler Lisesi	Zorunlu	4	2	2	2	2	12
	Seçmeli	-	2	-	-	-	2
Fen Lisesi	Zorunlu	-	2	2	2	2	8
	Seçmeli (4)	-	2	2	2	2	8
Güzel Sanatlar Lisesi (Müzik)	Zorunlu	-	2	2	2	2	8
	Seçmeli (3)	-	2	-	2	2	6
Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Halk Müziği)	Zorunlu	-	2	1	2	2	9
	Seçmeli (3)	-	2	-	2	2	6
Güzel Sanatlar Lisesi (Türk Sanat Müziği)	Zorunlu	-	2	2	2	2	8
	Seçmeli (3)	-	2	-	2	2	6
Güzel Sanatlar Lisesi (Görsel Sanatlar)	Zorunlu	-	2	1	2	2	9
	Seçmeli (2)	-	2	-	-	2	4
Anadolu İmam Hatip Lisesi	Zorunlu	-	2	1	1	1	5

		Seçmeli (2)	-	-	-	(1) (2)	(1) (2)	2
Hazırlık Sınıfı	Bulunan	Zorunlu	2	2	1	1	1	7
Anadolu İmam Hatip Lisesi		Seçmeli (2)	-	-	-	(1) (2)	(1) (2)	2
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi		Zorunlu	-	2	2	2	-	6
		Seçmeli (2)	-	-	-	-	-	-

(TTKB Haftalık Ders Çizelgeleri, 2022).

Genel itibariyle beden eğitimi ve spor dersleri tüm okul türlerinde haftada 2 ders saati şeklinde yürütüldüğü Tablo 3’de görülmektedir. Seçmeli olarak beden eğitimi ve spor dersleri alındığı takdir de öğrencilerin daha aktif bir yaşam süreceği öngörülmektedir.

Değerler Eğitimi

Öğretim programlarında yer alan değerlerin aktarılmasında beden eğitimi ve spor dersinin önemli bir araç olduğu bilinmektedir. Öyle ki sporla uğraşan öğrencilerin, karakter gelişimlerinin özünü spor yoluyla kazandıkları değerler oluşturur (Kangalgil vd., 2021). 18. Milli Eğitim Şurası (2010)’nda öğrencilere değerler eğitimi yapmanın önemine değinilmiş ve değerler eğitiminin amaca ulaşması için beden eğitimi derslerinden faydalanılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu doğrultuda Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017) öğretim programlarının yenilenmesi ile ilgili olarak 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibariyle 51 müfredatı kapsayan öğretim programı yenileme çalışması yapmış ve buna göre okullarda benimsetilmesi hedeflenen “*adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*” gibi ana değerleri belirlemiştir. 2018 yılında öğretim programları yeniden güncellenmiş ve değerler eğitimine yönelik kök değerler aynen varlığını sürdürmüştür (MEB, 2018). Beden eğitimi dersleri öğrenci merkezli olmak üzere farklı ders içerikleri ile beden eğitimi dersine katıldıklarında programda belirtilen kök değerleri edinebilmektedirler (Temel, 2022). Beden eğitimi öğretmenleri değerler eğitimine yönelik ders yaparken öğrencilerine rol model olmakta ve oyunlardan yararlanmaktadırlar (Temel vd., 2021).

Milli Eğitim Şuraları

Milli Eğitim Şurası, ülkemizin eğitim ve öğretimle ilgili konularını incelemek ve öneri niteliğinde kararlar almakla görevli en yüksek danışma kuruldur. Bu şuralar tavsiye kararları olarak hükümetlere eğitimle ilgili görüşler bildirmektedirler. Tarihsel gelişimi boyunca şûralar, ulusal eğitimle ilgili politikalar üreten bir kurum olarak gelenekselleşmiştir. Türkiye Cumhuriyeti eğitiminin gelenekselleşmiş bu oluşumunun en büyük eksisi; şûraların yalnızca danışma niteliğinde olması ve yaptırım gücünün olmamasıdır. Eğitimle ilgili mevcut sorunları tespit etmek ve bu sorunları ortadan kaldıracak çözümler aramak amacıyla Talim ve Terbiye Kurulu’nca hazırlanan tüzük, yönetmelik, program ve ilkeleri inceleyerek karara bağlar. Bu kararlar Milli Eğitim Bakanının onayıyla kesinlik kazanır (Gümüşgül ve Göral, 2014). 1939 yılında düzenlenen 1. Şûra’dan sonra en son 2021 yılında olmak üzere toplam 20 Millî Eğitim Şûrası düzenlenmiştir.

İlk olarak 1939 ve devamında 1943 yılında, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Yücel başkanlığında toplanan Milli Eğitim Şuralarında, Cumhuriyet Maarifinin plan ve esasları, çeşitli öğretim derecelerindeki müesseselere ait talimatnamelerin incelenmesi, bütün müfredat programlarının incelenmesi gündeme alınmıştır. Ancak şuralarda “*Beden Eğitimi*” dersi ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır. 1946 yılında toplanan 3. Milli Eğitim Şurasında beden

eğitimi dersi üzerinde daha fazla durulması ve beden eğitimi bilincinin arttırılması gerektiği vurgulanmıştır. 4. Milli Eğitim Şurası 1949 yılında toplanmış, ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi, bu enstitülerde beden eğitimi ve resim-iş dersinin ayrı branşlar hâlinde ele alınması kabul edilmiştir. 1953 yılında toplanan 5. Milli Eğitim Şurasında beden eğitimi dersi ile ilgili herhangi bir konu gündeme alınmamıştır. 1957 yılında düzenlenen 6. Milli Eğitim Şurasında Yapı ve Sanat Enstitülerinin programlarının gözden geçirilerek, yabancı dil, müzik, beden eğitimi derslerine de yer verilmesi yönünde kararlar alınmıştır. 1962 yılında düzenlenen 7. Milli Eğitim Şurası'nda beden eğitimi konusunda koordinasyon grubunca hazırlanan ve Millî Eğitim Şûrasınca kabul edilen tekliflerin uygun görüldüğünden ve bu tekliflere müteakip çalışmalar Beden Eğitimi ve İzcilik Müdürlüğünce yürütüleceğinden bahsedilmektedir. 1974 yılında düzenlenen 9. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlara göre; ortak dersler, öğrencilere temel nitelikte genel kültür veren ve her öğrencinin alması gereken derslerdir. Bu dersler; Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, fen bilgisi, yabancı dil, sanat ve iş eğitimi, müzik, beden eğitimi ve ahlâk dersleridir. “Ortaokullarda (6, 7 ve 8. sınıflar) 1'er saat; ortaöğretim (9-10. sınıflarda 1'er saat, 11. sınıflarda 2 saat) Seçmeli dersler, müzik, güzel sanatlar eğitimi, beden eğitimi, takviyeli yabancı dil eğitimi gibi derslerin öğrenimine ağırlık veren yükseköğretime veya hayata ve iş alanlarına yönelik ortaöğretim programları hâlinde düzenlenebileceği gibi, bazı okullar seçmeli dersler yerine doğrudan doğruya bu dallardan birine veya birkaçına ağırlık veren liseler hâlinde de kurulabilir ve okullarımız, sistemin gereklerine ve uygulanacak çeşitli programları ihtiyaçlarına uygun eğitim araçları ile donatılacaktır. Seçmeli derslerle müzik, beden eğitimi ve sağlık bilgisi, kitaplık, eğitsel kol çalışmaları ve rehberlik hizmetleri için gerekli tesislerle araç ve gereçler tamamlanacaktır” kararları alınmıştır. 1981 yılında düzenlenen 10. Milli Eğitim Şurasında beden eğitimi dersi ile ilgili herhangi bir karar alınmamış, 1982 yılında düzenlenen 11. Milli Eğitim Şurasında öğretmen eğitiminin gelişimi, çeşitli ülkelerde öğretmen yetiştirme, öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere gerekli görülen alanlarda lisans öğrenimini tamamlayanların eğitim fakültelerinde pedagojik formasyon görmek suretiyle öğretmen olarak atanması, öğretmen yetiştirmeye ilişkin sorunlar, orta eğitim öğretmeninin eğitimi gibi konular ele alınmıştır. 1988 yılında düzenlenen 12. Milli Eğitim Şurasının gündeminde eğitim fakültelerinin beden eğitimi, resim, müzik eğitimi bölümlerine öğretmen lisesinden mezun öğrencilerinin Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) yetenek sınavı ile alınmaları; öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamalarını uygulama okullarında veya Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ve ilgili üniversitenin iş birliği sonucunda seçilecek olan uygulama okullarında, daha uzun süreli yapmaları için gerekli tedbirlerin alınması; nitelikli öğretmen yetiştirilmesi temel amacına ulaşmak için Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Yükseköğretim Kurulunun iş birliği içinde olmalarının yararlı ve gerekli görülmesi kararları alınmıştır. 1990 yılında düzenlenen 13. Milli Eğitim Şurasında ve 1993 yılında düzenlenen 14. Milli Eğitim Şuralarında beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır. 1996 yılında düzenlenen 15. Milli Eğitim Şurasında spor ve sanat eğitimine önem verilmesi, ders dışı etkinliklerle ağırlık kazanılması, ilköğretimlerde laboratuvar, spor salonları ve yüzme havuzu gibi ek ünitelerle her okulun çevredekilerin de yararlanacağı tesisler olarak düşünülmesi; müzik, resim, beden eğitimi ve din kültürü ve ahlâk bilgisi derslerinin notla değerlendirilmesine devam edilmesi kararları alınmıştır. 1999 yılında 16. Milli Eğitim Şurasında beden eğitimi ve spor dersi ile ilgili herhangi bir karar alınmamış; 2006 yılında

yapılan 17. Milli Eğitim Şurasında, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve Spor Lisesi vb. ortaöğretim okullarına öğrenci alımı, yetenek ağırlıklı iki kademeli sınavla yapılması ve öğrencilerin ortaöğretimde spor etkinliklerine yönlendirilmeleri, beden eğitimi derslerinin saat sayısı artırılarak bütün sınıflarda zorunlu ders hale getirilmesi konuları karara bağlanmıştır. 2010 yılında yapılan 18. Milli Eğitim Şurasında; “Beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerine, okul öncesi eğitimden itibaren branş öğretmenleri girecek şekilde düzenlemeler yapılmalı, öğretmen istihdamına yönelik tedbirler alınmalıdır” kararları çıkmış ve merkez ve taşra teşkilatında, “Beden eğitimi ve sporla ilgili birimlerde uzman istihdamına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır, sağlık durumlarının beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerine katılmalarına engel teşkil edip etmeyeceğini belirlemek amacıyla öğrencilerin zorunlu genel sağlık kontrolünden geçirilmesi ile ilgili düzenleme yapılmalıdır. Okullara beden eğitimi ile spor etkinlikleri derslerinde kullanılmak üzere gerekli ders araç-gereç dağıtımının, eğitim-öğretim yılı başında yapılmasına yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. Sosyal ve sportif etkinlikler için uygun koşullar hazırlanmalı, eğitim ortam ve programları, öğrencilerin ders dışı etkinliklere katılımını kolaylaştıracak şekilde düzenlenmelidir. İllerdeki her eğitim bölgesinde bölge okullarının ortak kullanımına elverişli en az birer adet spor salonu, yüzme havuzu, tiyatro, gösteri ve etkinlik salonu inşa edilmelidir. Sosyal, sportif, bilimsel ve sanatsal etkinlikler okul ortamlarında artırılmalı ve geliştirilmelidir. Millî Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, belediyeler, üniversiteler, federasyonlar ile resmî ve özel kurum-kuruluşlar arasında iş birliği yapılarak toplumun her kademesinde spor kültürünü geliştirmek üzere yaşam boyu sporu yaygınlaştıracak spor alanları düzenlenmeli, tesislerin ortak kullanımı sağlanmalı ve aktivitelerin planlanması konusunda çalışmalar yapılmalıdır. Üst düzeyde sportif başarıya ulaşmak için yetenekli öğrenciler erken yaşta tespit edilerek bu öğrencilere ait bilgiler oluşturulacak merkezî bilgi sistemine işlenip takip edilmeli, il/ilçelerde bu sporcularla ilgili ortak eğitim planları hazırlanmalıdır. Ulusal ve uluslararası yarışmalarda başarılı olan sporcu öğrencilere resmî ve özel ortaöğretim ile yükseköğretim kademelerine geçişte ek puan verilmeli, kontenjan ayrılmalı veya burs verilmelidir. Okul içi spor yarışmalarına katılan sporcu-öğrencilerin sigortalı olması ile ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. İki farklı disiplin anlayışı olan Güzel Sanatlar Lisesi ve Spor Liseleri ayrı okullar olarak faaliyet göstermeli ya da aynı isim altında farklı binalarda faaliyet gösterme zorunluluğu olan bir yapıya dönüştürülmelidir. Güzel Sanatlar ve Spor Liselerine alınacak alan öğretmenin seçimi uzman jüri üyeleri tarafından yapılmalıdır” tavsiye kararları alınmıştır. 2014 yılında toplanan 19. Milli Eğitim Şurasında Ortaöğretimde öğrencinin bir haftada aldığı toplam ders sayısının çeşit olarak azaltılması amacıyla derslerin bir kısmının dönemlik olarak uygulanmasına imkân verilmesi; bütün ortaöğretim kurumlarında haftalık ders saati sayılarının azaltılması; özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik bir yönetmeliğin hazırlanması ve anaokulundan itibaren geçerli olacak şekilde yeni bir öğretim programının yapılması tavsiye kararları alınmıştır. 2021 tarihinde yapılan 20. Milli Eğitim Şûrası’nda daha çok okul öncesi eğitim ön planda tutulduğu tavsiye kararları alınmıştır. Okul öncesi öğretmenlerin atamasının artırılması, okullaşmanın artırılması, okula erişim ve teşvik çalışmaları şuranın ana temasını oluşturmuştur. Bununla beraber eğitimde niteliğin artırılması, öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında öğretim programları ve ders içerikleri, alan bilgisi ve becerisi, eğitim felsefesi, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri yönünden gözden geçirilmesinin vurgulanarak Öğretmen Yetiştirmenin İyileştirilmesi ve Öğretmenlik Meslek Kanunu

çıkarılması; kanun, resmî ve özel tüm okullarda çalışan öğretmenleri kapsayacak şekilde düzenlenmesi ve öğretmenliğin statüsünün artırılması amaçlı tavsiye kararları alınmıştır (<http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328>). Nitekim öğretmenlik meslek kanunu Resmi Gazetede 14/02/2022 tarih, 31750 sayı ve 7354 kanun numarasıyla yayınlanmış ve öğretmen özlük haklarını içeren kanun 15/01/2023 tarihinde yürürlüğe girmesi için süreç başlamıştır (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm>).

Tebliğler Dergileri

1926 yılından itibaren ayda bir kere yayın yapan “*Tebliğler Dergileri*” Milli Eğitim Bakanlığı Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak yayın hayatını sürdürmektedir. Tebliğler Dergilerinde yeni eklenen dersler, ders adı, ders saati ve içerik değişiklikleri, yönetmelik-tüzük-yönerge gibi milli eğitim dokümanları güncelliğini koruyarak yayınlanmaktadır. Geçmişten günümüze kadar yayınlanan tebliğler dergileri taranmış ancak 2008 yılından sonra beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı ile ilgili olarak yayınlanan içeriklere kısaca değinilmiştir.

2604 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Askeri okulların hazırlık sınıflarında isteğe bağlı olarak 4 veya 2 ders saati beden eğitimi dersi seçilebileceği ve 9-12. sınıflar için de beden eğitimi dersinin haftada 2 ders saati şeklinde yürütüleceği*” belirtilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2008).

2620 sayılı Tebliğler Dergisinde “koordinatör formatör beden eğitimi öğretmeni görevlendirmek için yönerge” ilan edilmiştir. 2624 sayılı Tebliğler Dergisinde Teknik Lise ve Anadolu Teknik Liselerinde Resim/Müzik/Beden Eğitimi derslerinden birisinin seçileceği, 9. sınıfta 2 ders saati olarak yürütülen dersin, 10-12. sınıflarda 1 ders saati olarak yapılacağı ve beden eğitimi dersinde; Talim ve Terbiye Kurulu’nun 04.12.1987 tarih ve 232 sayılı Kararı ile kabul edilen Lise Beden Eğitimi (1-2-3) dersi öğretim programı uygulanacağı belirtilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2009).

2629 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Talim Terbiye Kurulunun 31/12/2009 tarih ve 339 sayılı kararı ile Ortaöğretim Beden Eğitimi dersi 9, 10, 11 ve 12. sınıflar öğretim programları uygulanır*” ifadesinden hareketle yeni öğretim programına göre ders işleneceği açıklanmıştır. 2635 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Genel Liselerde, Anadolu Liselerinde, Güzel Sanatlar Liselerinde ve Anadolu Öğretmen Liselerinde haftalık 2’şer ders saati beden eğitimi dersi yürütüleceği; Fen Liseleri ve Sosyal Bilimler Liseleri için beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçilerek tüm sınıflar düzeyinde 2 ders saati şeklinde yürütüleceği; İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Liselerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçilerek 9. sınıf düzeyinde 2, 10-12. sınıflar düzeyinde 1 ders saati şeklinde yürütüleceği; Meslek Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lise ve Anadolu Teknik Liselerinde 9-11. sınıflarda 2 ders saati şeklinde yürütüleceği; Anadolu Sağlık Meslek Liselerinin tüm bölümlerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçilerek 9. sınıf için 2, 10-11. sınıf için 1 ders saati şeklinde yürütüleceği*” belirtilmiştir. 2636 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Polis Kolejinde 9-12. sınıflar için haftalık 2 ders saati beden eğitimi dersi yapılacaktır*” ibaresi yer almıştır. 2637 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Ortopedik engelli ve işitme engelli öğrencilerin devam ettiği özel okullarda beden eğitimi dersleri 9-11.*

sınıflar için haftalık 2 ders saati şeklinde yürütüleceği” belirtilmiştir. 2638 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Askeri okullarda 9-12. sınıflar için beden eğitimi dersleri 2 ders saati şeklinde yürütülecektir*” ifadesi yer almıştır. 2639 sayılı Tebliğler Dergisinde 18. Milli Eğitim Şurası kararlarından bahsedilmiş ve 20. maddede beden eğitimi, müzik ve görsel sanatlar derslerine, okul öncesi eğitimden itibaren branş öğretmenleri girecek şekilde düzenlemeler yapılmalı, öğretmen istihdamına yönelik tedbirler alınmalıdır ifadeleri yer almış ve değerler eğitimi ile ilgili kararlar yayınlanmıştır (MEB Tebliğler Dergisi, 2010).

2641 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Sinema ve Televizyon Bölümü, Tiyatro Bölümü ve Bale-Dans Bölümü için beden eğitimi ders saatleri 9-12. sınıflar için 2’şer ders saati*” olarak belirtilmiştir. 2643 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Türkiye’de faaliyet gösteren yabancı statüdeki okulların beden eğitimi ders saatleri*” düzenlenmiş, 2649 sayılı Tebliğler Dergisinde Özel Anadolu Öğretmen Lisesi için beden eğitimi dersleri 9-12. sınıflarda 2’şer ders saati olarak yürütüleceği belirtilmiştir. 2651 sayılı Tebliğler Dergisinde Talim Terbiye Kurulu Başkanlığının 25/11/2011 tarih 168 sayılı kararı doğrultusunda Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün 15/09/2011 tarih ve 5988 sayılı teklif yazısı üzerine Kurulda görüşülen Ortaöğretim Beden Eğitimi Dersi (9-12. sınıflar) öğretim programında değişiklik yapıldığı belirtilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2011).

2654 sayılı Tebliğler 1983 yılı 245 sayılı “*Beden Eğitimi Dersine Rapor Alarak Katılmayan Öğrenciler*” genelgesi yürütmeden kaldırılmıştır. Buna göre öğrencilerin yapabileceği uygulamalara yönelik içerikler hazırlanarak öğrenciler derse alınması gerekliliği ve muaflik durumu ortadan kaldırıldığı belirtilmiştir. 2661 sayılı Tebliğler Dergisinde Özel Eğitim Merkezlerinde (Görme Engelli-Hafif Zihinsel Engelli) 9-12. sınıflar için beden eğitimi dersleri 2 ders saati şeklinde yürütüleceği, Ağır veya Orta Düzeyde Zihinsel Engelliler/ Otistik Çocuklar okulunda ise her sınıf seviyesinde 1 ders saati beden eğitimi dersi yapılacağı belirtilmiştir. 2662 sayılı Tebliğler Dergisi yazısına göre Askeri Liselerde 9. sınıf için beden eğitimi dersinin 2 ders saati şeklinde yürütüleceği ilan edilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2012).

2667 sayılı Tebliğler Dergisinde yürürlüğe konulan Millî Eğitim Bakanlığı İzin Yönergesinin 18. inci maddesi “*Memurlardan lisansüstü öğrenime devam edenlere, görevlerini aksatmamak şartıyla izin verilmesi hususunda gerekli kolaylık sağlanır. Öğretmenlerin ders programları, lisansüstü öğrenimlerine devam edebilmelerine imkân verecek şekilde düzenlenir*” şekliyle değiştirilmiştir. Daha önce Yüksek Lisans ve Doktora Eğitimi için ayrı belirtilen izin yönergesi öğretmenlerin lisansüstü eğitim alarak kendilerini yetiştirmelerine imkân sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Aynı zamanda ders saatleri ile ilgili açıklamalar yapılmıştır. Genel Lise, Anadolu Lisesi ve Anadolu Öğretmen Liselerinde 10-12. sınıflar için beden eğitimi dersi 2 ders saati şeklinde okutulacağı, belirtilen sınıflarda 2’şer ders saati de seçmeli olarak alınabileceği belirtilmiştir. 2013 yılından itibaren seçmeli nitelikteki beden eğitimi derslerinin öğretim programlarına eklenmesi ders amaçlarına ulaşmada etkili olacağı, Fen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi Müzik ve Görsel Sanatlar Bölümü ve Sosyal Bilimler Liselerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçileceği ve dersler 10-12. sınıflar düzeyinde 2 ders saati şeklinde yürütüleceği, belirtilen sınıflarda 2’şer ders saati de seçmeli olarak alınabileceği; İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Liselerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçileceği ve dersler 10-12.

sınıflar düzeyinde 1 ders saati şeklinde yürütüleceği, belirtilen sınıflarda 2’şer ders saati de seçmeli olarak alınabileceği belirtilmiştir. 2674 sayılı Tebliğler Dergisi yazısına göre futbol koordinatörü beden eğitimi öğretmenliği kaldırılmıştır (MEB Tebliğler Dergisi, 2013).

2676 sayılı Tebliğler Dergisinde (Ek 2 ilavesi) “Genel (Temel) Lise, Anadolu Lisesi ve Anadolu Öğretmen Liselerinde Beden Eğitimi dersi 2 ders saati şeklinde okutulacaktır. Anadolu Liselerinde hazırlık okunması halinde hazırlık sınıfı için de 2 ders saati beden eğitimi dersi yapılır. Seçmeli olarak ise tüm sınıf seviyelerinde hazırlık sınıfı hariç 2 ders saati şeklinde ders seçilebilir. Fen Liselerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçilir ve 9-12. sınıf düzeylerinde 2 ders saati şeklinde yürütülür. Tüm sınıf seviyelerinde 2 ders saati şeklinde seçilebilir. Sosyal Bilimler Lisesi hazırlık sınıfında 2 ders saati olarak yürütülür. Beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçilerek 9-10. sınıflar için 2 ders saati şeklinde yürütülür. Seçmeli olarak yalnızca 1 kez 9 ya da 12. sınıfta 2 ders saati şeklinde seçilebilir. Güzel Sanatlar Lisesi müzik ve görsel sanatlar bölümleri için 9-12. sınıflarda 2 ders saati, 10. sınıf hariç 2’şer saat seçilebilir. İmam Hatip ve Anadolu İmam Hatip Liselerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinde yalnızca birisi seçilir, seçilen ders tüm sınıflar için 1 ders saati okutulur. Seçmeli olarak yalnızca 1 kez 11-12. sınıflarda 2 ders saati seçilebilir” ibaresi yer almaktadır (MEB Tebliğler Dergisi, 2014).

2695 sayılı Tebliğler Dergisindeki karara göre Yurtdışı Anadolu Liselerinde beden eğitimi dersi 2’şer ders saati şeklinde okutulacaktır. Yurtdışı Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri Bilişim Bölümü, Giyim Teknolojileri için 9-11. sınıflar için 2 ders saati şeklinde okutulacaktır. Seçmeli olarak ise tüm sınıf seviyelerinde 2 ders saati şeklinde ders seçilebilir. Yurtdışı Anadolu İmam Hatip Liselerinde beden eğitimi/müzik/görsel sanatlar derslerinde yalnızca birisi seçilir. Seçilen ders 9-12. sınıflarda 1 ders saati okutulur. Seçmeli olarak ise tüm sınıf seviyelerinde 2 ders saati şeklinde ders seçilebilir. 2696 sayılı Tebliğler Dergisinde “*beden eğitimi salonları en az 80 m² olmalıdır. Salon olmaması durumunda okula 5 km yakınlıkta bir salon varsa kullanım için 2018-2019 eğitim öğretim yılına kadar gerekli protokol sağlanıp dersler için kullanılabilir*” ibaresi yer almıştır (MEB Tebliğler Dergisi, 2015).

2016 yılında yayınlanan Tebliğler Dergilerinde eğitimle ilgili birçok bilgi olmasına rağmen beden eğitimi ve spor dersi öğretim programları ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

2717 sayılı Tebliğler Dergisindeki karara göre Sosyal Bilimler Liselerinde hazırlık sınıfında 4, diğer sınıf düzeylerinde beden eğitimi dersi 2 saat olarak okutulur. 9. sınıfta 2 ders saati seçmeli olarak alınabilir. Fen Lisesinde 9-12. sınıf düzeyinde 2 ders saati olarak yürütülecek beden eğitimi dersi, seçmeli olarak her sınıf düzeyinde 2 ders saati olarak seçilebilecektir. Anadolu İmam Hatip Liselerinde beden eğitimi/görsel sanatlar/müzik derslerinden yalnızca birisi seçilir. Seçilen ders 9. sınıfta 2 ders saati, diğer sınıflar için 1 ders saati okutulur. Seçmeli olarak 11-12. sınıflarda 1 ya da 2 ders saati seçilebilir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 9-11. sınıflarda beden eğitimi dersi 2 saat okutulur. Seçmeli olarak tüm sınıf seviyelerinde 2 ders saati şeklinde seçilebilir. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik ve Görsel Sanatlar Bölümleri için 10. sınıf da 1 ders saati diğer düzeylerde 2 ders saati beden eğitimi dersi yürütülür. Müzik bölümünde 10. sınıf hariç diğer kademelerde 2’şer saat seçmeli olarak beden eğitimi dersi seçilebilir. Görsel Sanatlar bölümü için seçmeli dersler 9 ve 12. sınıfta 2 ders saati

şeklinde seçilebilir. 2718 sayılı Tebliğler Dergisine göre öğretim programı güncellenmiş ve buna göre ders adı “*Beden Eğitimi*” yerine “*Beden Eğitimi ve Spor*” şekliyle değiştirilmiştir. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) öğretim programının 2017-2018 eğitim ve öğretim yılından itibaren 9. sınıflarda; 2018-2019 eğitim ve öğretim yılından itibaren tüm sınıf düzeylerinde uygulanması kararlaştırılmıştır. 2723 sayılı Tebliğler Dergisinde öğretmen yeterlikleri a) Kişisel ve meslekî değerler- meslekî gelişim, b) Öğrenciyi tanıma, c) Öğrenme ve öğretme süreci, d) Öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme, e) Okul, aile ve toplum ilişkileri, f) Program ve içerik bilgisi şeklinde belirlenmiştir. Buna göre öğretmenlerin müfredat bilgisinin mesleki yeterlik için önem taşıdığı vurgulanmıştır (MEB Tebliğler Dergisi, 2017).

2726 sayılı Tebliğler Dergisinde 19/01/2018 tarih 24 numaralı karar doğrultusunda 9-12. sınıflar düzeyinde zorunlu 2, seçmeli olarak da 2 ders saati beden eğitimi ve spor dersi alınabileceği kararlaştırılmış ve hazırlık sınıfı varsa 2 ders saati okutulacağı belirtilmiştir. 2729 sayılı Tebliğler Dergisinde “*Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersinde okutulacak Öğretmen Kılavuz kitabı*” ilan edilmiştir. Öğretim programı kazanımlarını takip etmek açısından yayınlanan kitabın önemi vurgulanmıştır. 2732 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanan yazı doğrultusunda görme engelli özel eğitim meslek okullarında beden eğitimi, spor ve bağımsız hareketler dersi için 9-12. sınıflar düzeyinde 2 ders saati şeklinde yürütüleceği, hafif düzey zihinsel engelli öğrenciler için beden eğitimi dersi 9-12. sınıflar düzeyinde 1’er ders saati şeklinde yürütüleceği belirtilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2018).

2742 sayılı Tebliğler Dergisinde Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinin hazırlık sınıfları için 2 ders saati beden eğitimi ve spor dersi yapılmasına karar verilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2019).

2758 sayılı Tebliğler Dergisinde ilan edilen yönerge doğrultusunda daha önce Destekleme ve Yetiştirme Kurslarında (DYK) ortaokuldan başlamak üzere ortaöğretimin sonuna kadar her sınıf seviyesinde beden eğitimi ve spor kursu açılabilirdi bundan sonra yalnızca 7-8 ve 11-12. sınıflarda sınavlara yönelik derslerden kurs açılacağı bildirilmiştir. Bu tarihten itibaren beden eğitimi ve spor dersinden kurs açılmasına izin verilmeyeceği belirtilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2020).

2021 yılında yayınlanan Tebliğler Dergilerinde beden eğitimi ders saatleri ile ilgili yayınlar yapılmıştır. Daha önceki yıllarda yapılan uygulamalara aynen devam edilmiştir (MEB Tebliğler Dergisi, 2021).

2774 sayılı Tebliğler Dergisinde öğretmenlerin başarı, takdir ve teşekkür belgesi almasını teklif etmek için hazırlanan değerlendirme formunda öğretmenlerin öğretim programı hakkında genel bilgisi, ödül için değerlendirme kriteri olarak yer almıştır (MEB Tebliğler Dergisi, 2022).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Ülkemizde 1927 yılından beri ortaöğretim düzeyinde beden eğitimi dersi yapılmaktadır. 1924, 1948 yılındaki ortaöğretim programları temel nitelikte olmuştur. 1983 yılında yürürlüğe konulan öğretim programı bugünün beden eğitimi öğretim programlarının özünü oluşturmuştur. 1998 öğretim programı da 1983 öğretim programının devamı niteliğindedir. 2005 yılında ki öğretim programı değişikliği diğer programlar için dönüm noktası olmuştur. Daha önce öğretmen merkezli hazırlanan öğretim programları öğrenci merkezli eksene doğru evrilmiştir. 2009 öğretim programında ise ortaöğretim beden eğitimi dersi esas kimliğine kavuşmuştur. Öğretim programı, öğretmene yardımcı olacak ders planları ve ölçme değerlendirme formlarıyla kolaylıklar getirmiştir. 2011 yılında beden eğitimi ders saatlerinde güncelleme yapılarak ders saatlerinde artışa gidilmiştir. 2012 yılına kadar herhangi bir engelden dolayı öğrenciler beden eğitimi dersinden muaf tutulmuştur. Yeni düzenlemeye göre öğrencilerin engeli gözetilerek Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanmalı ve öğrenciler mutlak suretle beden eğitimi dersine katılmalı prensibi uygulamaya konmuştur. 2014 yılında beden eğitimi dersi dâhil olmak üzere tüm derslerden Destekleme ve Yetiştirme Kursu (DYK), öğretim programlarına uygun şekilde açılabileceği yürürlüğe girmiş ve eksik öğrenmeleri olan veya sporda uzmanlaşmak isteyen öğrenciler için büyük bir fırsat oluşturulmuştur. Ancak bu karar 2020 yılından itibaren beden eğitimi ve spor alanında yürürlükten kaldırılmıştır. Eğitimde yaşanan küresel ve ulusal değişimler programları güncelleme ihtiyacını doğurmuştur. Bu doğrultuda 2017 ve 2018 yıllarında öğretim programları çağın gereklerine uygun olarak güncellenmiştir. Öncelikli olarak üniversitelerde beden eğitimi öğretmeni yetiştiren kurumların bölüm adı ile Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen atama branş ismi eş değer hale getirilmiştir. Böylece ders adı “*Beden Eğitimi*” iken değiştirilerek “*Beden Eğitimi ve Spor*” adını almıştır. Bu programlarda 21. yüzyıl öğrenci yetkinlikleri yer almış ve öğrenmeyi öğrenen gençlik yetiştirilmek istenmiştir. 18. Milli Eğitim Şurası tavsiye kararlarına uyularak değerler eğitimi tüm derslerin öğretim programlarına eklenmiştir. Değerler eğitiminin verileceği en önemli ders olarak beden eğitimi ve spor dersi görülmüştür. 2013 yılından itibaren seçmeli olarak beden eğitimi dersinin alınabilmesi, öğrencilerin daha fazla beden eğitimi dersine ulaşabildiklerini göstermiştir. 2017 ve 2018 öğretim programları daha sade şekilde ilan edildiğinden uygulamada öğretmenlere yardımcı olması için Milli Eğitim Bakanlığı 2018 yılında “*Öğretmen Kılavuz Kitabı*” oluşturmuş ve öğretmenlerin erişimine açmıştır. Öğretim programlarını uygulayacak öğretmenin de bu konuda donanımlı olması elzemdir bu anlamda “*Öğretmenlerin Mesleki Yeterlikleri*” ilan edilmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı yeni hizmete alınacak öğretmen adaylarını KPSS sınavı ile değerlendirerek etkili öğretmenleri seçmeye gayret göstermektedir. Hâlihazırda öğretmenliğe devam eden öğretmenlerin kişisel gelişimlerini takip etmesi ve yapılan güncellemelerin takip edilmesini özendirme maksadıyla 2022 yılında öğretmen ödül yönergesini ilan etmiştir. Yönerge içeriğinde öğretmenin (başarı, teşekkür) ödül alma kriterlerinde öğretim programı (alan) bilgisi ödüllendirmeye layık görülmüştür.

Sonuç olarak sistematik derleme kapsamında incelenen kaynaklar göstermektedir ki beden eğitimi ve spor dersi öğretim programları çağın gerekliliklerine göre değişime açık bir şekilde güncellenecek ve elde edilen başarılı sonuçlar doğrultusunda ileride daha da özelleşerek diğer temel derslerin yanında ağırlığını korumaya devam edecektir.

KAYNAKLAR

- Akinoğlu, O. (2005). Türkiye’de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 22, 31-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaeabd/issue/360/2005>
- Akyüz, Y. (2005). Türk eğitim tarihi İzmir: Eğitim dünyası yayınları. 9. Baskı. Ankara: Pegama Yayınları.
- Aslan, A. (2018). Systematic Reviews and Meta-Analyses. Acta Medica Alanya, 2(2), 62-63. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/medalanya/issue/38086/439541>
- Binbaşoğlu, C. (1995). Türkiye’de eğitim bilimleri tarihi. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Demirel, Ö. (2006). Eğitimde program geliştirme. Kuramdan uygulamaya. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirhan, G. (1992). Lise ve dengi okullar beden eğitimi dersi öğretim programının program geliştirme ilkeleri açısından değerlendirilmesi. Spor Bilimleri Dergisi 3(3), 36-46. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbd/issue/16451/171656>
- Demirhan, G., Bulca, Y., Altay, F., Şahin, R., Güvenç, A., Aslan, A., Güven, B., Kangalgil, M., Hünük, D., Koca, C., Açıkkada, C. (2008). Beden eğitimi öğretim programları ve programların yürütülmesine ilişkin paydaş görüşlerinin karşılaştırılması. Spor Bilimleri Dergisi, 19(3), 157-180. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbd/issue/16394/171428>
- Ertürk, S. (1998). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Gümüştül, O., & Göral, M. (2014). Milli eğitim şuraları kapsamında beden eğitimi dersi: Sportif bakış. Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 1(1),14-29. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbsebd/issue/31658/347108>
- <https://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-mill-egitim-sralari/icerik/328> Erişim Tarihi: Şubat 2022.
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/02/20220214-1.htm> Erişim Tarihi: Şubat 2022.
- <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/ulusal-yeterlilik-cerceveleri-if2b4bd5f-42e2-46a2-98c2-5d5466970bf3>. html). Erişim Tarihi: Aralık 2021.
- <https://www.tyc.gov.tr/sayfa/yapisi-i7abbe9e1-2c97-4967-84d5-d998a675cc32.html>. Erişim Tarihi: Aralık 2021
- İleli, A. (2007). Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi dersinden beklentileri ve doyum düzeyleri (Sakarya İl Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Kangalgil M., Özgül F., Temel A., Kural T., Karagöz Y. (2021). Beden eğitimi ve spor dersi değerler eğitimi ölçeği (BESDDEÖ) geçerlik ve güvenirlik çalışması. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 15(1), 70-80. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bsd/issue/60685/855962>
- Karaçam, Z. (2013). Sistematik derleme metodolojisi: Sistematik derleme hazırlamak için bir rehber. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi, 6(1), 26-33. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfed/issue/46815/587078>
- Milli Eğitim Bakanlığı (2010). Talim ve terbiye kurulu başkanlığı. ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgeleri.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (1988). İlköğretim okulları, lise ve dengi okullar beden eğitimi öğretim programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2006a). İlköğretim okulları beden eğitimi öğretim programı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2006b). İlköğretim beden eğitimi dersi (1–8. sınıf) öğretim programı ve kılavuzu. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2009). Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı (9 – 12. Sınıflar). Bursa: Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü Yayını.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2017). Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı (9-12. Sınıflar). <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018a). Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). <https://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=324>. Erişim Tarihi: Kasım 2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018b). Ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı (9, 10, 11 ve 12. sınıflar) <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=334>. Erişim Tarihi: Kasım 2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2008). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/72-2008>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2009). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/73-2009>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2010). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/74-2010>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2011). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/75-2011>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2012). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/76-2012>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2013). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/80-2013>

- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2014). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/82-2014>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2015). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/83-2015>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2017). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/85-2017>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2018). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/86-2018>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2019). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/87-2019>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2020). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/88-2020>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2021). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/89-2021>
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Tebliğler Dergisi (2022). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/90>
- Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, <http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-milliegitim-sralari/icerik/328> Erişim Tarihi: 01.03.2022
- Kızılkaya Namlı, A. & Temel, C. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği lisans programının değerlendirilmesi ve program önerisi. *Milli Eğitim Dergisi*, Temel Eğitim, 321-351. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/51765/673944>
- Özcan, H., Düzgünoğlu, H., & Koştur, H. İ. (2018). Cumhuriyet dönemi fizik öğretim programlarının haftalık ders saatleri açısından incelenmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 2(2), 83-99. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/613536>
- Özcelik, D. A. (2014). Eğitim programları ve öğretim. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Pehlevan, Z., Temel, C., Kangalgil, M. (2019). Ortaöğretim beden eğitimi dersi öğretim programı kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin mezunların görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1209-1222. DOI: 10.24106/kefdergi.2948
- Sağın, A. & Temel, C. (2021). Öğretmen Dönüşümü Özelinde Beden Eğitimi Öğretmenliği: Nereden? Nereye?. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Talim Terbiye Kurul Başkanlığı (TTKB) (2022). Haftalık Ders Çizelgeleri. <https://ttkb.meb.gov.tr/www/haftalik-ders-cizelgeleri/kategori/7>
- Temel, A. (2022). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer algıları ve tutumlarının incelenmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Temel, A., Mamak, H., Kangalgil, M. (2021). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin değer ve tutum algılarının incelenmesi. 63-64. 19. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 11-14 Kasım 2021, Antalya.
- Ünal, F., & Ünal, M. (2010). Türkiye’de ortaöğretim programlarının gelişimi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 110-125. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/613536>
- Variş, F. (1998). Temel kavramlar ve program geliştirmeye sistematik yaklaşım. İçinde (Ed., A. Hakan) Eğitim bilimlerinde yenilikler (sf.3-19). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları.